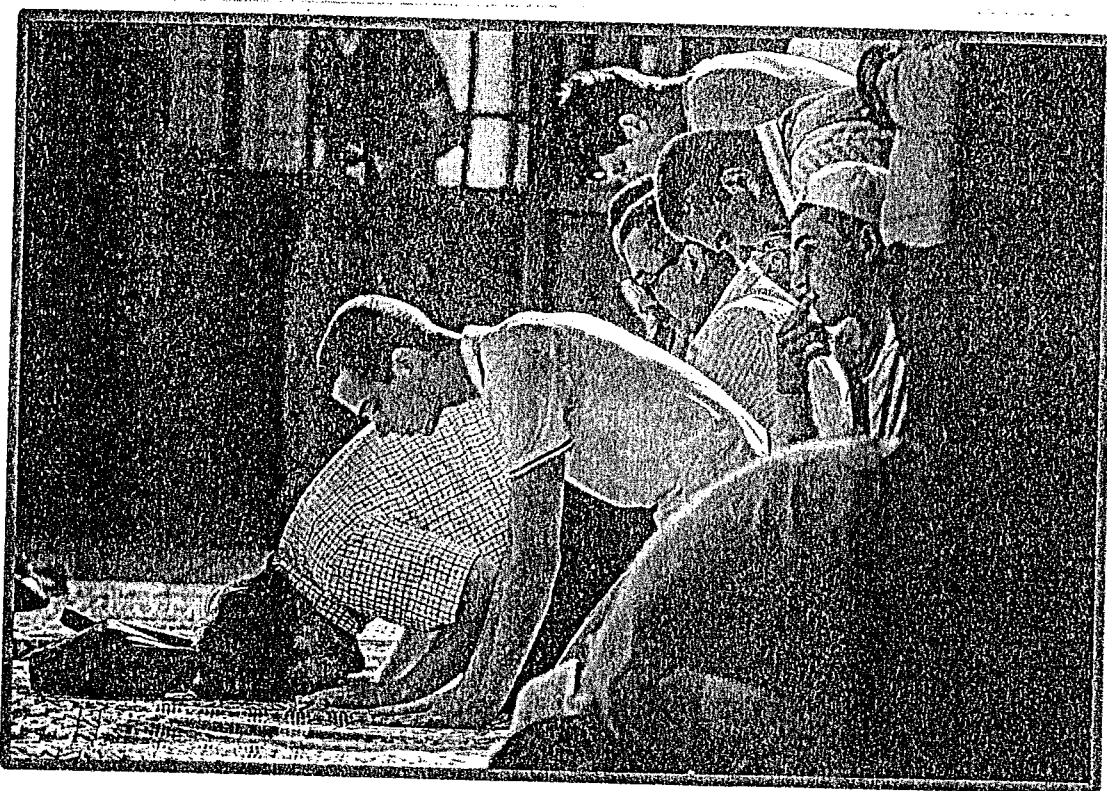

Islam

af Dorte Thelander Motzfeldt

Muslimske mænd i færd med at udføre den obligatoriske* bøn.

Obligatorisk Påbudt.

Øjenåbner: Hvorfor være muslim?

Islam er med sine ca. 1,5 mia. tilhængere den næststørste religion i verden, kun overgået af kristendommen. Muslimer verden over har deres tro til fælles, men det er vidt forskelligt, hvordan den kommer til udtryk både på det personlige plan og samfundsmæssigt. Mediernes dækning af islam i Vesten resulterer ofte i et øget fokus på problemer, hvilket kan give et lidt skævt billede af religionen. Nedenfor følger nogle billeder, citater og tekster af muslimer, der giver nogle bud på, hvordan islam opfattes og praktiseres.

Tekst 1: Sygeplejerske og muslim

Sonja Bibi er 25 år, har pakistansk baggrund og er muslim. Hun er sygeplejerskestuderende og arbejder desuden i hjemmeplejen.

For mig er islam et pusterum. Min bøn er der, hvor jeg kan være, når alt fylder for meget. Jeg går ind i bønne med tomt sind; der er noget, der lytter til mig. Hele processen, når jeg forbereder mig til bøn, er afstressende; måden, jeg gør mig klar på, laver min wudu*, det hele foregår i et stille tempo, og jeg er på vej ind i en fredelig tilstand. Jeg kan spørge min gud til råds og får vejledning. Jeg tror på, at alt i mit liv er planlagt, og dårlige oplevelser er Allahs måde at vise mig, at der kommer noget bedre. Islam har lært mig at hjælpe andre mennesker. Når jeg ser et andet menneske, der har brug for hjælp, så hjælper jeg.

Grunden til, at jeg valgte at være sygeplejerske, er krigen i Syrien, for da brugte jeg en hel sommer på at indsamle tøj og penge til børn. Det viste mig, at det at hjælpe andre giver rigtig meget mening – ja, det giver næsten et kick.

Jeg giver mig selv fuldt ud i mit arbejde. Jeg tager min religion med mig, fx over for ældre mennesker og de borgere, der er alene – det er der mange, der er. Så giver jeg et kram til dem, der har brug for det, og lidt ekstra tid til fx at se et afsnit af Matador med dem. Jeg har været udsat for, at en sur pårørende ikke ville have, at jeg skulle

Wudu Den rituelle afvaskning i islam.

hjælpe hans mor, men jeg gik lige forbi ham og gav hans mor et kram; det var hende, jeg var der for, ikke ham. Jeg skal elske de ældre – det har jeg fra islam.

Jeg oplever tit, at jeg står i komplekse etiske dilemmaer, fordi jeg både skal være en professionel sygeplejerske og muslim. Fx har jeg oplevet, at en muslimsk patient ikke ville have, at jeg var til stede, når han skulle have skiftet kateter; for vi havde jo samme overbevisning om, at en kvinde ikke må se en mand fra navlen og ned. Jeg ville gerne respektere hans grænser, men alle har jo ret til samme behandling. Omvendt har jeg oplevet, at min religion kunne bruges positivt, da en sygeplejerske skulle forklare to muslimske kvinder med diabetes vigtigheden af, at de vaskede fødder. De muslimske kvinder grinte og forklarede sygeplejersken, at de jo vaskede fødder fem gange dagligt pga. bønnen. Jeg har også haft mange religiøse øjeblikke med en kristen Parkinson-patient, som vidste, at jeg var muslim. Han ville meget gerne snakke om religion, og jeg afsatte tid til det. Han vidste, at hans tilstand kun blev værre, og efter en af vores samtaler fortalte han mig, at han ville bede for mig, bede om, at jeg aldrig blev ramt af den sygdom – det betød meget for mig.

Mine kolleger ser mig som kollega og ikke som muslim eller pakistaner. Det er faget, der gør det; vi ved, at man skal respektere alle uanset overbevisning og behandle alle lige. Nogle af de muslimer, jeg kender, kan godt finde på at undre sig over, hvorfor jeg vælger et fag, hvor jeg skal se og vaske mænd, og hvor jeg ikke kan gå med til-dækkede arme. Hvad slags muslim er jeg så? Så kæmper jeg lidt mere og tænker, hvis det at gøre så lidt for andre kan betyde så meget for dem, så gør jeg det rette.

(Interview med forfatteren, juni 2017)

“ Islam betyder meget for mig, det er noget jeg er født og opvokset med. Lige siden jeg var lille har mine forældre lagt meget vægt på, at vi fik en god islamisk opdragelse.

Jeg har ifølge min religion altid vidst, hvad der er rigtigt og forkert, og det er det, jeg altid prøver at leve efter.

Islam betyder for mig, at man er bevidst om, hvem man er som menneske med handlinger og intentioner, et menneske med rent hjerte og som er barmhjertigt.

Hele mit liv er baseret på islam, fra den dag, jeg blev født, til jeg dør. Ordet Islam betyder fred, og min livsstil er, at jeg lever på min måde med, hvad jeg må og ikke må ifølge islam, det giver mig fred.

Muqadas Newas, 26 år

“ Jeg tror på den sidste profet og den sidste religion. Det er min pligt at bede, det er en af de fem søjler. Og så giver det mig sindsro.

Memet Ekiz, 21 år

“ Jeg er muslim, fordi jeg føler, at det er den rette vej. Vi er skabt for et bestemt mål, og islam er vejen. Min religion betyder alt for mig, og jeg retter mit liv efter islam.

Israr Khan, 22 år

“ Islam er ikke kun en religion for mig, men også min vejviser. Islam viser vejen til et bedre og sundere liv og gør mig til et bedre menneske.

Besime Hakkilen, 22 år

Hizb ut-Tahrir i demonstration pga. genoptrykningen af Muhammed-karikaturene.

Tekst 2 – Ali: At forlade islam

Ali, 22 år

Når jeg tænker tilbage på min barndom i Iran, som min familie forlod, da jeg var 7 år, og min barndom i Danmark, er det med blandede følelser. Egentlig har jeg en kærlig familie, og jeg elsker alle mine familiemedlemmer. I dag er det dog kun min mor, jeg har kontakt til. Dette skyldes en begivenhed, der skete for nogle år siden, da jeg var med familien i Iran. Ferien faldt sammen med den shiamuslimske helligdag Ashura*. På denne dag pisker shiamuslimer sig selv til blods for at mindes profetens barnebarn Hussein, der døde som martyr*.

Jeg var 16 år, og det var forventet at både mig, min bror og vores fætre skulle deltage i optøget. Den dag skete der noget i mit sind, jeg begyndte at stille spørgsmålstejn ved det hele. Hvorfor skal man slå sig selv og sine børn? Hvilken gud kan pålægge sine skabninger disse frastødende og ulogiske handlinger? Jeg gik med de forbudte tanker i hovedet i lang tid, indtil jeg en dag var sikker på, at en religion, der beordrer sådan en praksis, ikke kan være sand. Det var befriende for mig ikke længere at skulle tænke på den straf, jeg ville møde, for alle de ting, jeg gjorde, der er i strid med religionen, men som for mig virkede naturlige. Den dag, jeg fortalte mine forældre om det, slog de hånden af mig, min far sagde, at jeg havde skændet familiens ære og gode navn. Jeg fandt dog heldigvis en vennekreds af folk, der kunne rumme min personlighed og acceptere mine valg. Men den dag i dag skal jeg stadig tage mig mine forholdsregler, når jeg færdes visse steder, selv om vi er i et land som Danmark. Men jeg fortryder ikke mit valg, da jeg ikke kan leve et liv, jeg ikke kan stå inde for.

Interview ved forfatteren, 2011

Øvelse 1 – Muslimske holdninger og udtryk

Ovenstående billeder og udsagn samt tekst 1 og 2 repræsenterer forskellige muslimske udtryk.

- Undersøg, hvilke af religionens dimensioner der er i spil i ovenstående billeder og tekster. Brug Ninian Smarts model (se side 336).
- Diskuter, om aktørernes religiøse engagement på billederne og i teksterne er minimalistisk eller maksimalistisk.
- Udform en problemstilling på baggrund af tekst 1, og diskuter forholdet mellem islam og valg af uddannelse.

Ashura Den 10. dag i måneden Muharram. Det er en muslimsk helligdag.

Martyr (Græsk) Vidne. Bruges om en person, der dør for sin religiøse eller politisk overbevisning.

Fakta om islam

Fakta - Islam

Navn

Ordet islam kommer af ordet **salama**, som betyder fred, harmoni, hengivelse. Islam er et verbum, som betyder at underkaste sig eller at være lydig.

De, der er tilhængere af islam, kaldes **muslimer**. Muslim betyder "den, der underkaster sig".

Den teologiske forklaring er, at guden er almægtig og har krav på menneskets absolutte lydighed. Underkastelsen skal forstås som en underkastelse i taknemmelighed over for den, man skylder alt. Hermed understreges den etik, som betegner islam, nemlig ydmyghed.

Opståen

Islam opstod i begyndelsen af 600-tallet e.v.t. på den arabiske halvø, da Muhammed og hans tilhængere introducerede en monoteistisk* opfattelse af Gud for det polyteistiske* samfund i Mekka* og Medina*. Islam har hentet en del af sit teologiske stof fra jødedom og kristendom, bl.a. idéen om én gud (monoteisme) og profeterne.

Udbredelse

I løbet af 700-tallet ekspanderede det muslimske ummayyade-kalifat, således at næsten hele Mellemøsten, Nordafrika og det meste af den Iberiske halvø kom under muslimsk herredømme. I 754 opstod abbasidekalifatet med hovedsæde i Bagdad. I 1000-tallet opstod fatimidekalifatet som konkurrent til umayyaderne og abbasiderne. Da tyrkiske nomadestammer invaderede det muslimske imperium i 1100-tallet og samtidig konverterede til islam, skabtes det hidtil største muslimske imperium, det osmanniske rige. Det osmanniske rige opløstes i 1923.

Islam er i dag udbredt over hele Mellemøsten, dele af Asien, Nordafrika og Indonesien. Desuden er en stor del af Nordindiens befolkning muslimer, og i Bangladesh er majoriteten muslimer.

Hovedretninger

Der er to hovedretninger inden for islam: **sunni** og **shia**. Det anslås, at mellem 80 og 85% af alle muslimer er sunni-muslimer. I Iran, Bahrain og Irak udgør shiamuslimer dog majoriteten.

Monoteistisk (Græsk) En gud. Bruges om religioner med kun en gud.

Polyteistisk (Græsk) Flere guder. Bruges om religioner med flere guder.

Mekka Det vigtigste helligsted i islam, hvor også kabbaen står.

Medina Byen hvor profeten Muhammed grundlagde den første muslimske menighed. Muhammed er begravet her. Helligsted i islam.

Antal tilhængere

Nordamerika	2,8 mio.
Sydamerika	0,9 mio.
Europa	44,1 mio.
Mellemøsten	252,2 mio.
Afrika	412 mio.
Centralasien	76,1 mio.
Østasien	20,2 mio.
Sydasien	456,1 mio.
Sydstasien	239,6 mio.
Australien	0,3 mio.
I alt	1,5 mia.

Tabel 4.1

Helligskrifter

Korane: Muslimernes hellige bog er inddelt i 114 suraer (kapitler). Kapitlerne er igen inddelt i ayat (vers). Koranen indeholder de åbenbaringer, Muhammed fik ifølge den muslimske tradition. Koranen blev samlet som skrift og autoriseret af kaliffen* Uthman omkring år 650 e.v.t., hvorved alternative kopier af Koranen blev destrueret.

Sunnaen: Overleveringer om, hvad Muhammed gjorde, sagde og forbød. Disse beretninger blev samlet i Hadith-tekstsamlinger under abbasidekalifatet efter år 750 e.v.t. Der er ikke enighed om, hvilke Hadith-tekster der er troværdige. De opdeles i kategorierne: sande, accepterede, svage eller fabrikerede efter beretterens troværdighed. Til de mest kendte hører **al-Bukhari** og **al-Muslim**. Hadith-litteraturen* bliver ikke opfattet som åbenbaringer og har derfor ikke samme status som Koranen.

Kalif (Arabisk) Stedfortræder. Bruges om den øverste religiøse leder i islam.

Sunna (Arabisk) Sædvane. Overleveringer om det profeten Muhammed sagde, gjorde og forbød.

Hadith (Arabisk) Fortælling. Bruges om den overleverede litteratur om profeten Muhammed.

Islams historiske udvikling

Tilblivelse

Islam opstod på den arabiske halvø i 600-tallet e.v.t. Samfundet på den arabiske halvø var i 600-tallet præget af rivaliserende nomadestammer, som levede af karavanehandel og kameldrift, hvor karavaneruterne mødtes, opstod der byer. En af de centrale byer var Mekka. Mekka blev derfor et vigtigt kultsted for mange af de centrale guder, fx hubal, Astarte og ikke mindst gudinderne Manat, Allat og al-Uzza. I byens midte lå **Kabaen*** (ordet betyder kubus, terning), som på Muhammeds* tid var indviet til guden Hubal. Også guden Allah havde sin kult omkring Kabaen. Man ofrede korn og kvæg til guden Allah. Det var kun medlemmer af byens mest indflydelsesrige slægter, der kunne fungere som præster ved byens helligdom.

Islams tilblivelse beror på manden **Muhammed ibn Abdallah**, som kom fra en af områdets mest indflydelsesrige stammer Quraysh-stammen. Den fik bl.a. en del af de store indtægter, valfarterne til Kabaen gav. Historisk set ved man ikke meget om Muhammeds opvækst, men man ved, at Muhammeds far døde før Muhammed blev født, og at hans mor døde, da han var seks år gammel. Muhammed voksede derfor op hos sin bedstefar, og Muhammeds onkel, Abu Talib, tog sig af Muhammeds opvækst, da bedstefaren senere døde. Man ved kun ganske lidt om hans religiøse interesser, ud over hvad sunnaen (se faktaboks (se side 117)) foreskriver, men han har sandsynligvis været interesseret i religiøse spørgsmål.

Muhammed har kendt til de to skriftreligioner, jødedom og kristendom, idet der både var jødiske stammer og måske også enkelte kristne grupperinger i området. Muhammed har muligvis stiftet bekendtskab med kristne munke og menigheder på karavanerejser til Syrien og gennem sin kone Khadidjas fætter, som var kristen. Den jødiske tro og jødiske ritualer var almindeligt kendt i de arabiske byer.

Ifølge sunnaen kunne Muhammed hverken læse eller skrive. Det ser muslimerne som et bevis på, at de åbenbaringer, han fik, måtte komme fra Gud. Det er dog tvivlsomt, at Muhammed hverken kunne læse eller skrive, for på et tidspunkt var han gift med en rig købmandsenke, Khadidja, og havde tilmed ansvar for forretningen.

Kabaen (Arabisk) Terning. Den terningformede bygning der står i Al-Masjid Al-Haram i Mekka.
Muhammed ibn Abdallah (570-632) Religionsstifter. Anses i islam for at være den sidste profet, som fik Koranen åbenbaret.

Øvelse 2 – Fortælling om Muhammeds åbenbaringer

- Lav en analyse af nedenstående tekst ud fra analysemodellen i bogens værktøjskasse (se side 329).
- Hvilke overnaturlige ting sker i teksten? Hvordan kan de forklares udefra og indefra (se side 330)?
- Hvad viser teksten om Muhammed og hans status inden for islam? Overvej, hvorfor Muhammed har så stor en betydning for muslimer.

Tekst 3 – Fortælling om Muhammeds åbenbaringer

Kåre Bluitgen genfortæller her Ibn Ishaqs overlevering om Muhammeds åbenbaringer.

Da Muhammed var 40 år, nød han at være alene. Han gik tit op i højedragene omkring Mekka, hvor der ikke boede et menneske. Og det skete oftere og oftere, at han hørte en stemme sige: "Fred være med dig, guds sendebud". Når han vendte sig eller kiggede omkring, så han ikke andet end sten, som var det dem, der havde talt til ham. [...] Men en nat, da han sov i en lille hule på Hira, kom en skikkelse til ham med et tæppe med indvævede silketråde. Noget stod skrevet på det, og skikkelsen sagde: "Fremsig!" "Hvad skal jeg fremsige" spurgte Muhammed. Nu pressede skikkelsen ham så voldsomt ind til sig, at Muhammed frygtede, han skulle dø, og da den fremmede endelig slap ham, gentog han: "Fremsig!" "Hvad skal jeg fremsige?" spurgte Muhammed igen, og endnu engang blev han favnet så hårdt, at han troede, at nu skulle han dø. For at undgå, at det skulle gentage sig, spurgte Muhammed atter: "Men hvad skal jeg fremsige?" "Fremsig i din herres navn, han som skabte mennesket af størket blod. Fremsig, for din Herre er Den Gavmilde, der lærte mennesket det, som det ikke kunne: kunsten at bruge pennen".

Muhammed gentog ordene, skikkelsen forsvandt, og så vågnede han af sin drøm. Da var det, som om ordene stod skrevet i hans hjerte. Men mest af alt hadede Muhammed digterne, der var inspireret af dæmoner, og han frygtede, at han nu også var besat af en dæmon. Han blev så ulykkelig, at han ville stige op på bjergets top og kaste sig i afgrunden for at få fred.

Inden Muhammed nåede toppen, hørte han en stemme, der kom fra himlen: "Muhammed, du er Guds sendebud, og jeg er Gabriel". Da Muhammed kiggede op, så han englen med de seks hundrede vinger stående med fødderne skrævende over horisonten. Længe stod Muhammed og betragtede synet.

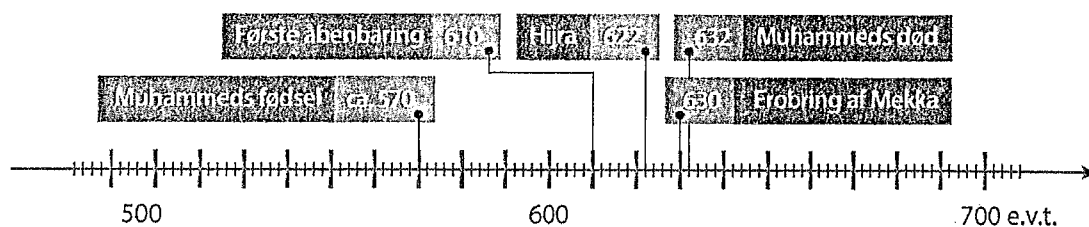
Da Muhammed begyndte at udbrede sine åbenbaringer til befolkningen i Mekka, blev det anset for en trussel imod de indtægter, valfarten* til Kabaen gav byen.

Efter Abu Talibs død voksede kritikken af Muhammed, og han indgik aftaler med de ledende jødiske klaner i byen Yatrib (Medina) om at slå sig ned der.

I år 622 udvandrede Muhammed og hans første tilhængere. Denne begivenhed kaldes hijra* og markerer år 1 i den muslimske tidsregning.

Muhammed drog med sine tilhængere 300 km til Medina, hvor de grundlagde det første muslimske samfund (**ummah***).

Muhammed vendte efter mange kampe tilbage til Mekka, hvor han i år 630 indviede Kabaen som muslimsk kultsted.

Tidslinje over Muhammeds liv.

Øvelse 3 – Islam indefra og udefra

- a. Besvar følgende spørgsmål ud fra en udefra- og en indefra-synsvinkel: (se side 330)
 - Hvem er Gud?
 - Hvem var Muhammed?
 - Hvad er Koranen?
 - Hvornår er Koranen blevet til?
 - Hvordan opstod islam?
- b. Overvej, hvordan man kan omformulere indefra-svarene, så de bliver til udefra-sætninger.

Valfart Pilgrimsfærd.

Hijra (Arabisk) Udvandring. Bruges om Muhammeds flugt fra Mekka til Medina.

Ummah Det muslimske fællesskab.

Den nye religions udvikling

Ifølge sunni-muslimske overleveringer havde Muhammed ikke udpeget nogen til at lede det muslimske samfund, hvorimod shi'a muslimske overleveringer anfører, at Muhammed havde udpeget sin svigersøn (og fætter) Ali som sin efterfølger.

Det blev Abu Bakr, en af dem, som fra starten havde fulgt Muhammed, der blev udpeget som hans efterfølger (hans **kalif**, som betyder stedfortræder) og dermed leder af det nye samfund. Ali må have accepteret dette valg, for han fortsatte i kredsen af ledende personer. Da Abu Bakr efter to år blev slået ihjel, overtog Muhammeds anden svigerfar Umar lederskabet. Da også han blev dræbt, blev Uthman den tredje kalif. Kaliffen Uthman sørgede ifølge den islamiske tradition for, at de åbenbaringer, som var blevet nedskrevet, blev samlet til værket Koranen.

Fakta – De fire retledede kaliffer

1. **Abu Bakr** (kalif 632-34): Far til Aisha, Muhammeds kone.
2. **Umar Ibn al-Khattab** (kalif 634-644): Far til Hafsa, Muhammeds kone.
3. **Uthmān Ibn Affan** (kalif 644-656): Gift med to af Muhammeds døtre.
4. **Ali** (kalif 656-661): Søn af Abu Talib, der havde været værge for Muhammed. Gift med Fatima, Muhammeds datter. Far til Hassan og Hussain.

Det var imidlertid ikke alle, der var tilfredse med lederskabet efter Muhammeds død. En gruppe mente, at Ali var blevet forbigået. De kaldtes Alis parti Shi'at (**Shi'at** betyder "Alis parti" på arabisk). Da Uthman også blev myrdet, valgte folk i Medina Ali som den fjerde kalif. Man skulle tro, at en yderligere splittelse var undgået. Men sådan gik det ikke. En af Uthmans slægtninge var utilfreds med, at Ali undlod at retsforfølge dem, der havde myrdet Uthman. Efter et mislykket mæglingsforsøg udviklede uenighederne sig, og Ali blev myrdet i byen Kuffa i Irak. Dermed var det muslimske fællesskab splittet i to fløje: **1. Sunni-muslimerne**, der mente, at den nye leder skulle findes blandt Uthmans efterfølgere (Yazid), og **2. Shi'a-muslimerne**, der så Alis søn Hussain som den nye leder. Shiamuslimerne begrundede det med, at den legitime leder skal være blodsbeslægtet med Ali og Fatima. Da Hussain var på vej til Irak for at lade sig hylde som leder, blev han og hans følge indhentet ved Kerbala og dræbt.

Fakta - Shia

Ordet shia kommer af **shi'at**, som betyder Alis parti.

Shia-muslimernes leder har titlen **imam**, og de anfører en række af fem, syv eller tolv imamer i lige linje efter kaliffen Ali.

Marjaen eller **ayatollahen** er en hulevende lærd (mujtahid), der kan fortolke islam.

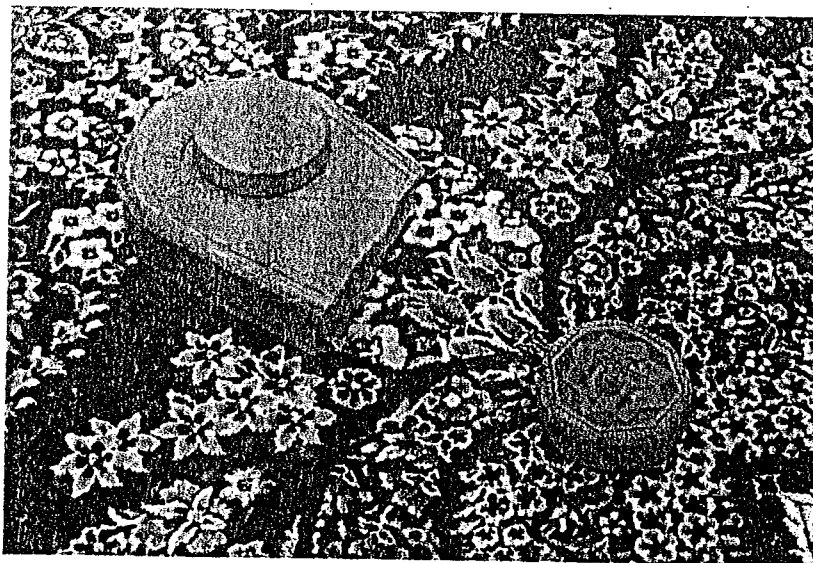
Shiamuslimer er opdelt i: **Tolv-imamlinjen**, der tæller 12 imamer efter Muhammed. **Zaidiya**, som anerkender fem imamer, og **Ismailiyya**, som anerkender syv imamer.

Ashura-dagen er den mindededag, hvor Shiamuslimer markerer dagen for Hussains martyrium. Dagen falder hvert år på den dag, Hussain blev dræbt ved Kerbala, 10. i Muharram-måned. På denne dag sørges på forskellig vis over martyriet. Disse ritualer kan involvere optog med piskning og andre former for ritualer, hvor man slår sig selv til blods.

Ghadir-Khumm-dagen fejres som dagen, hvor Muhammed udpegede Ali som sin efterfølger.

Efter mordet Hussain (og Hassans død) fastlagde den sunni-muslimske ummah, at enhver i princippet kunne blive valgt til leder (**kalif**), når blot han levede op til den sædvane (**sunna**), Muhammed havde gjort gældende. I praksis blev det Yasid, Uthmans efterkommer, der blev den nye leder i det daværende ummayyade-kalifat.

Ideelt set skal den muslimske ummah ledes af en folkevalgt, retfærdig kalif, der regerer i overensstemmelse med Koranen. I praksis kan det diskuteres, om der nogensinde har været et muslimsk samfund, der levede op til dette ideal.

Shiamuslimer bruger bedesten under bøn. Forklaringen er den, at panden dermed rører noget fra naturen.

Religiøs praksis i islam

I den periode, hvor islam blev til, var ritualer som bøn, faste og valfart allerede kendte fra bl.a. jødedom og kristendom. De første muslimer har angiveligt forsøgt at adskille sig fra de kendte religioner ved at lave lidt om på ritualerne. Fx blev bederetningen (**qibla**), som for jøder er vendt mod Jerusalem, ændret, så muslimer vender sig mod Mekka. Helligdagen, som for jøderne var lørdag og for de kristne søndag, blev bestemt til at være fredag.

Fakta - Områder i livet som muslim

Iman (troen): Centrale dogmer som fx troen på Guds enhed.

Ibadat (pligterne): De fem søjler er de pligter, som er pålagt en muslim.

Muamalat (sociale regler): Fx handel. Islam anses for at være et altomfattende system. Derfor fastlægger de lærde regler for alle livets gøremål. Men det er den enkelte muslim, der afgør, hvorvidt han/hun vil følge reglerne.

Obligatoriske ritualer

Muslimerne tror på, at de åbenbaringer, Muhammed fik fra Gud, udgør en vejledning i, hvordan livet skal leves på den bedst mulige måde for at tjene Gud. De påbudte ritualer bygger alle på Koranen og omtales som de fem søjler. Man kan anskue dem som de søjler, religionen hviler på. Selv om de fem søjler er nævnt i Koranen, er ritualernes detaljer ikke beskrevet. Derfor bruger muslimerne profetens sunna som vejledning til ritualernes konkrete udførelse.

Fakta - De fem søjler

Shahada*: Trosbekendelsen

Salah*: Fem daglige bønner

Zakat*: Almisser

Sawm*: Faste

Hadj*: Valfart til Mekka

Shahada Den muslimske trosbekendelse.

Salah (Arabisk) Tilbede. Bruges i islam om bøn.

Zakat (Arabisk) Renselse. Bruges om den 3.søjle i islam, som omhandler almisser.

Almisser Barmhjertighedshandling over for fattige eller nødlidende.

Sawm Den 4.søjle i islam, som omhandler faste.

Hadj Den 5. søjle i islam, der omhandler pilgrimsfærden til Mekka.

Øvelse 4 – De fem søjler

- Redegør kort for de fem søjler på baggrund af de følgende afsnit om de fem søjler.
- Forklar, hvilken funktion de forskellige ritualer har for individet og for det muslimske samfund. Inddrag udefra- og indefra-forklaringer (se side 330).
- Undersøg, hvordan de fem søjler forklares på forskellige danske muslimske hjemmesider.
- Overvej, hvilke af de fem søjler der kan være problematiske at overholde i et samfund (som fx det danske), hvor islam er minoritetsreligion.

1. søjle: Trosbekendelsen – shahada

- ☞☞ Gud bevidner, at der ikke findes nogen anden gud end ham; og det samme gør englene og de, der har viden – til varetagelsen af retfærdigheden. Der findes ingen anden gud end ham, Den Mægtige og Den Vise.

Koranen, Sura* 3,18

Når en muslim bliver født, hviskes trosbekendelsen ind i øret på barnet. Der med er barnet indlemmet i den muslimske ummah. **Shahada** lyder en lille smule anderledes end ovenstående koranvers: "Jeg bevidner, at der ikke findes nogen gud foruden Gud, og Muhammed er hans profet."

Trosbekendelsen bruges også, når ikke-muslimer konverterer* til islam. Her er det nødvendigt med to vidner. Endelig bruges trosbekendelsen i forbindelse med de fem daglige bønner.

2. søjle: De fem daglige bønner – salah

- ☞☞ Overhold bønnerne, også den midterste bøn! Stå i ydmyghed overfor Gud.

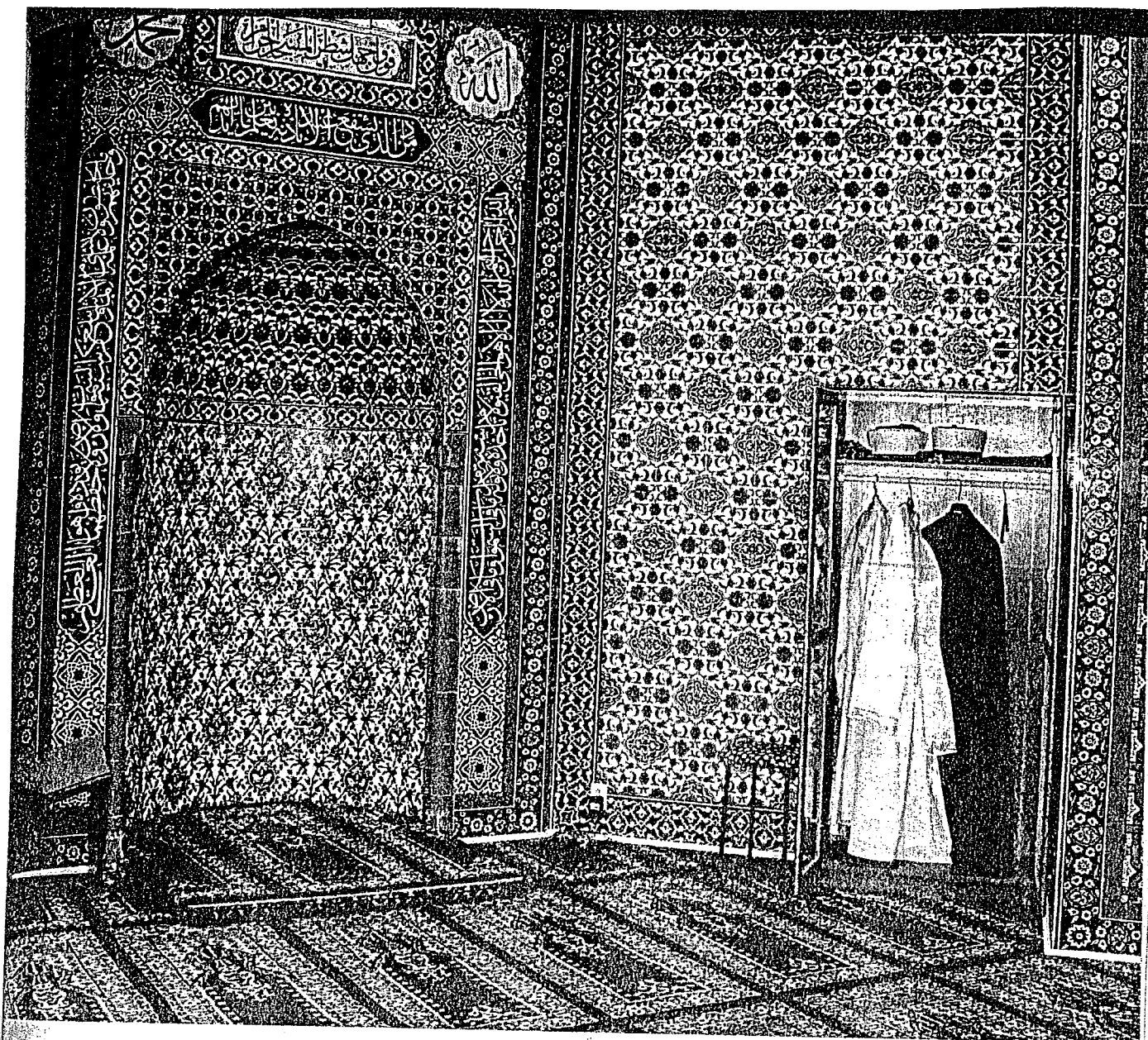
Koranen, Sura 2,238

Salah betyder "at bukke sig". Meningen er, at man bøjer sig ned for Allah, som på den måde tilbedes og ihukommes.

De betingelser, der skal være til stede, for at man som muslim kan forrette sin bøn, er, at man er ren, korrekt tildækket, overholder bedetiderne, har vendt sig mod bederetningen (**qibla**), som er mod Mekka, og at man erklærer sin hensigt om, at man vil bede. I en hadith om Muhammeds himmelrejse forklares det, hvordan det lykkedes Muhammed at forhandle 50 pålagte bønner ned til kun fem daglige bønner. Dette kan betragtes som

Sura De kapitler Koranen er inddelt i.

Konvertit En person der omvender sig til en religion.

Bederetningen qibla angives med en bedeniche.

en mytisk fortælling, men siger alligevel noget om holdningen til antallet af bønner. Sunnaen anbefaler, at børn lærer at bede, når de er syv år gamle.

Navn	Betydning	Starttidspunkt
Fajr	Morgenbønnen	04.43
Dhurh	Middagsbønnen	12.20
Asr	Eftermiddagsbønnen	15.26
Maghrib	Aftenbønnen	18.17
Ishaa	Nattebønnen	19.49

Tabel 4.2 Bedetider i København (16.03.2011)

Bønnen indledes ved, at muezzinen* kalder til bøn fra minareten (i flere lande er dette dog ikke tilladt, herunder Danmark). Første del af bønnekaldet, som kaldes **Adhan**, lyder: **Allah Hu Akbar** (Allah er større).

Inden selve bønnen kan forrettes, skal muslimer foretage den rituelle afvaskning – **Wudu**. Her kræves det, at hænder, næse, mund, ansigt, arme, hår, nakke, ører og fødder vaskes. Det kan gøres på ganske få minutter og kræver blot, at der er vand eller i nødstilfælde sand eller jord.

Selve bønnen er en cyklus af særlige ord og handlinger. Hver cyklus kaldes en **rakah**. Antallet af rakaher varierer alt efter, hvilket tidspunkt på døgnet man beder, men består altid af mindst to rakaher og evt. de frivillige individuelle bønner derefter (**dua**). Muslimer kan vælge at bede alene i hjemmet, på arbejdspladsen eller i moskeen* sammen med andre. Om fredagen er det påkrævet for mænd at deltage i den fælles fredagsbøn med tilhørende prædiken (**khutba***).

3. søjle: Almissen – zakat

☞ De, der tror og gør gode gerninger, holder bøn og giver almisse, de vil få deres løn hos deres herre. De skal ikke være bange og bliver ikke bedrøvede.

Koranen, Sura 2,277

Ordet **zakat** betyder renselse og vækst. Zakat omtales i Koranen som en obligatorisk handling, dvs. en pligt. Forklaringen kan findes i Sura 3,180, hvor overflod omtales som noget, der er dårligt og vil tynde de hengivne på dommedag. Almissen kan derfor anskues som en renselsesproces, der luger ud i ophobede rigdomme.

Almissen er fastlagt til at være 2,5 % af den formue, man har haft i overskud efter et år. Dog ikke, hvis det er under et beløb, der svarer til 10.000 kr. Zakat betales inden årets udgang. I Ramadanmåneden kan man også betale almisse.

I Danmark er det som regel moskeer eller muslimske foreninger, der organiserer indsamlingen af zakat.

Pengene går til de fattige, i praksis er det muslimske nødhjælpsorganisationer som fx Danish Muslim Aid, der får pengene og sørger for at de bliver uddelt til de fattige og trængende.

Muezzin Den person, som i en muslimsk moske kalder til bøn.

Moské Bygning hvor muslimer samles til sociale og religiøse begivenheder.

Khutba (Arabisk) Tale. Den tale der afholdes efter fredagsbønnen i muslimske moskeer.

4. søjle Fasten – sawm

☞ Måneden ramadan*, hvori Koranen blev sendt ned som en retledning til menneskene, som klare beviser på retledningen og sontringen, i den skal enhver af jer, der er hjemme i denne måned, faste. For den, der er syg eller på rejse, gælder et antal andre dage. Gud ønsker at gøre det let for jer og ikke svært. Så overhold antallet, og loypris Gud, for han har retledt jer! Måske er I taknemmelige!

Koranen, Sura 2,185

Ramadanmåneden er den niende måned i det muslimske år. Her er det påbudt alle voksne muslimer at overholde fasten, som består i at afholde sig fra at spise, drikke, ryge og have seksuel omgang fra solopgang til solnedgang. Da det muslimske år er baseret på månens cyklus, betyder det, at ramadan rykker ti dage frem i kalenderen hvert år. Muslimer vil derfor opleve at faste på mange forskellige årstider i løbet af livet.

Særlige omstændigheder kan føre til, at fasten kan undlades eller udsættes til et andet tidspunkt, eksempelvis hvis man er på rejse eller er syg. For kvinder gælder desuden graviditet, at de er ammende eller har menstruation. I visse tilfælde kan der betales almisser i stedet for at faste.

Der er mange forskellige bud på, hvad meningen med fasten er. Set indefra, er fasten den tid, muslimer gør sig spirituelt og rituelt rene, idet ramadan var den måned, hvor Koranen blev åbenbaret, derfor reciteres Koranen i sin fulde længde. En af de nyere islamiske forklaringer er, at fasten er en måde, hvorpå muslimer kan mærke på egen krop, hvordan det er at være fattig, og dermed føle solidaritet og medfølelse med de fattigste i verden samt taknemmelighed over selv at være privilegeret*.

Fastens afslutning markeres med festen eid al-Fitr, som ofte overgår offerfesten eid al-Adha i forbindelse med hadj.

Ramadan Fastemåneden inden for islam.

Privilegeret "Fordelagtig", dvs. når man har særlige vilkår eller rettigheder til noget.

Øvelse 5: Innovativt projekt om den muslimske faste

Den muslimske fastemåned er et af de tidspunkter, hvor islam bliver synlig i det danske samfund. Muslimer skal passe deres skole, arbejde og daglige gøremål som alle andre og samtidig faste fra solopgang til solnedgang. Mange muslimer oplever fordomme ofte baseret på uvidenhed i forbindelse med deres fastemåned, og de danske medier fokuserer ofte på negative aspekter ved ramadanen.

- Brainstorm over, hvordan man kan bidrage til, at flere danskere får viden om ramadanen.
- Udarbejd et innovativt løsningsforslag baseret på Innovationsmodellen i værktøjskassen. I bestemmer således selv produktet.
- Undersøg realiserbarheden i jeres løsningsforslag, og diskuter i klassen, hvilke problemer I kan risikere at støde på.

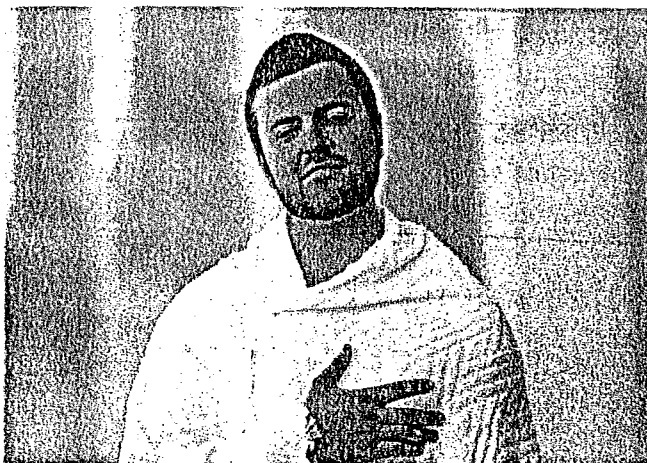
5. søjle: Valfart – hadj

☞ Valfarten finder sted i nogle bestemte måneder. Hvis nogen påtager sig at udføre valfarten i dette tidsrum: Der er ingen kønslig omgang, ingen gudløshed og ingen strid under valfarten! Gud ved besked med det gode, I gør.

Koranen, Sura 2,197

Hvert år i årets sidste måned, drager omkring to mio. pilgrimme til Mekka i Saudi-Arabien for at udføre **hadj**. Det er pålagt enhver muslim, for så vidt det kan lade sig gøre økonomisk og helbredsmæssigt, mindst en gang i livet at tage til Mekka og deltage i omkredsningen af den hellige bygning, Kabaen.

Hadj består af flere forskellige ritualer, og disse er spredt over lange afstande. Disse ritualer kan ses som en aktualisering af myterne omkring Abraham. Ifølge sunnaen udførte Muhammed den første muslimske hadj, da han vendte tilbage til Mekka i år 630.

Pilgrim iført den obligatoriske hvide Ihram* umiddelbart før afgang til Kabaen.

Ihram De hvide stykke klæde, som muslimer ifører sig under hadj.

- 1 **Rensningen** uden for Mekka. Alle renses sig og iklædes den særlige hvide valfartsdragt (ihram), dermed understreges, at alle er lige.
- 2 **Vandring** syv gange rundt om Kabaen, mod urets retning, imens der reciteres bønner. Ifølge traditionen var det Abraham, der byggede Kabaen.
- 3 **Løb** syv gange frem og tilbage mellem den store moske og zamzamkilden (en afstand på 400 meter), henviser til myten om Hagar, der ledte efter vand til Ismail. Englen Gabriel ledte dem til kilden.
- 4 **Bønnen** på Arafat bjerget anses for at være valfartens højdepunkt, fordi det var her, Muhammed ifølge traditionen holdt sin afskedsprædiken.
- 5 **Steningen** ved Mina på tilbagevejen fra Arafat sletten. Syv små sten kastes på hver af de tre sten-søjler, der symboliserer Satan, jf. myten, hvor Satan forsøger at lokke Abraham.
- 6 **Offerfesten** – Eid al-Adha. Her ofres får, geder eller kameler for at mindes Abrahams lydighed over for Gud. Ifølge myten skulle Abraham vise sin lydighed over for gud ved at ofre sin søn Ismail. Gud greb ind, og han ofrede en vædder i stedet. Offerfesten markerer samtidig valfartens afslutning.

Tabel 4.3 Faser i valfarten

Alle disse ritualer bliver organiseret og administreret af Saudi-Arabien, og i praksis er nogle af ritualerne omformet, fx forestår den enkelte muslim ikke ofringen, men betaler for et certifikat, der viser, at man har betalt for et dyr. Kødet bliver delt ud til de fattige.

En person, der har udført hadj, har ret til at tage tilnavnet **hadji** (for kvinder er det **hadja**).

Årsagen til, at muslimer skal udføre ritualerne i de fem søjler, er som før nævnt, at de står i Koranen og derfor er pålagt af Gud. Religionsfagligt er der mange forskellige grunde til, at muslimerne gør, som de gør. Nogle er måske drevet af en fast tro på, at de kan blive straffet på dommedag, hvis ikke de har fulgt gudens anvisninger. For andre er opdragelsen den primære årsag, og de har måske ikke taget stilling til de mere abstrakte tanker om døden og efterlivet.

Religionernes ritualer kan også fungere på et samfundsmæssigt niveau. Den muslimske fredagsbøn er fx en kollektiv handling, der styrker det muslimske fællesskab udadtil. Imam Abdul Wahid Pedersen forklarer, at den muslimske bøn er fastlagt til bestemte tider på døgnet, for at der altid er en bøn i gang et eller andet sted på kloden. Hvis man ser kloden udefra, vil den muslimske bøn kunne ses som en dynamisk bevægelse, der bølger omkring jorden i en kontinuerlig bølge. Den enkelte muslim kobler sig på denne bølge hver gang, han forretter sin bøn. På den måde får bønnen en kosmisk funktion, ligesom den binder alle muslimer sammen i en fælles ummah.

Andre ritualer

Ud over de obligatoriske fem søjler findes der andre ritualer, som er ønskværdige eller frivillige. Det kan fx anses for særligt fortjenstfyldt at recitere Guds 99 smukke navne eller dele af Koranen. Disse handlinger kaldes **dhikr***, som betyder ihukommelse eller at huske.

Muslimer tror på, at alle mennesker i princippet er født som muslimer. Det muslimske konversionsritual foregår derfor allerede ved fødslen og består i, at det nyfødte spædbarn får hvisket trosbekendelsen i øret. Hvis en person ønsker at konvertere til islam, er det eneste krav, at vedkommende fremsiger trosbekendelsen: "Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud undtagen Allah, og at Muhammed er hans profet" af et oprigtigt hjerte. I Danmark er det kutyme*, at konvertitten desuden tager et muslimsk navn. Nogle gange kan en imam udstede et certifikat på, at man er muslim.

Det muslimske begravelsesritual kan findes i profetens sunna og udføres lidt forskelligt alt efter geografi. Nogle af de ting, der er fælles for alle begravelsesritualer, er renselsen af liget, ligets placering i graven (liget lægges på ryggen med ansigtet vendt mod Mekka) og fremsigelsen af Sura 1, efter at graven er blevet tilkastet med jord. Muslimer tror på, at englene Munkar og Nakir begynder at afholde dom, når den døde er gravlagt. Derfor fremsiges bønner for at sikre en så gunstig dom som muligt. En muslimsk grav må ikke nedlægges, fordi de døde ifølge troen skal genopstå med både sjæl og legeme til den endelige dom på dommedag.

Sufisme udgør en mere spirituel side af islam. Sufierne har yderligere udviklet en rituel praksis, der har til formål at komme tættere på Gud og på den måde indoptage islam i hjertet. Denne form for islam er mere indadvendt og kommer somme tider på kant med, hvad andre muslimer kan acceptere. Fx beskrives den ideelle tilstand **Ehsan** som at være tæt på Allah. Ligeledes kan mange af sufiernes digte og sange antage former af magiske formler. Sufismen er lige så gammel som islam selv. Den er udbredt over hele verden i form af broderskaber, ofte med en **sheikh*** som spirituel leder. Sufierne har udviklet andre ritualer end de obligatoriske. Det skal dog understreges, at de opfattes som absolut frivillige og er ment som supplement til en spirituel dyrkelse af Gud.

Hellige steder

Enhver religion opdeler verden i en hellig og en profan (almindelig) sfære. Et helligsted er kendetegnet ved, at der findes særlige forbud og regler (tabueringer*), der gælder på netop det sted. Ofte betragtes helligstedet som særligt kraftfyldt (manafyldt), ved at

Dhikr (Arabisk) Ihukomme. Bruges i islam om recitation og bønner til guden.

Kutyme Den gangse måde at handle eller opføre sig på i en given situation.

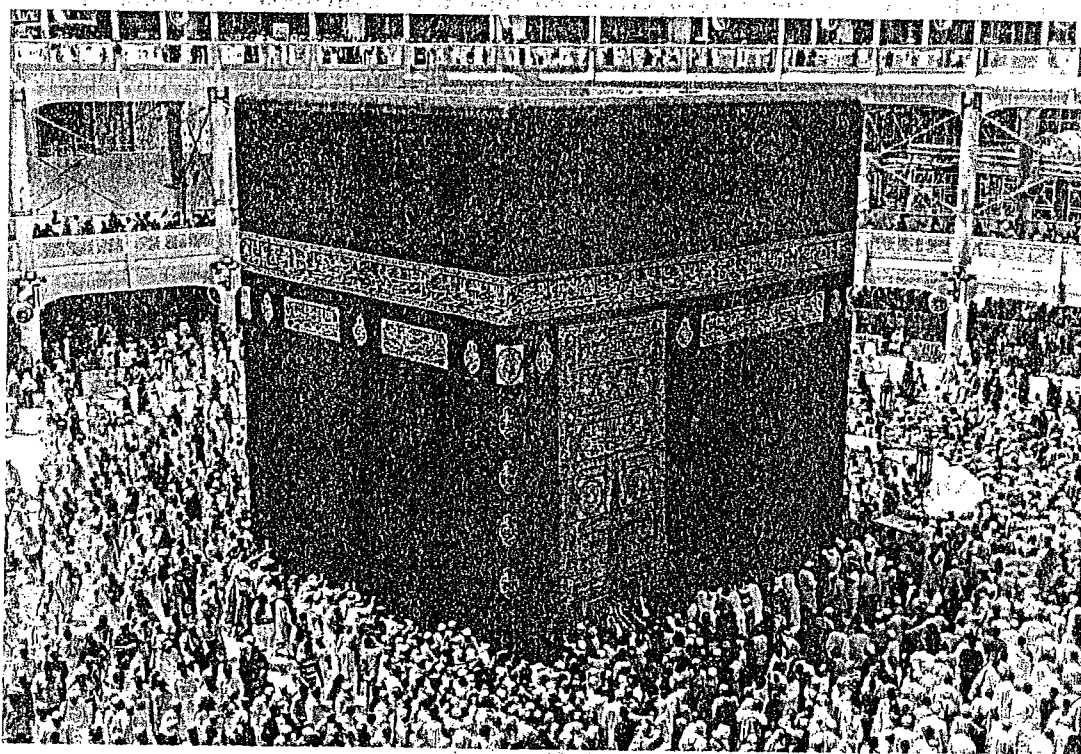
Sheikh En titel der bruges inden for islam, om et særligt ærefuldt forbillede.

Tabu Forbud.

guden eller det guddommelige er til stede på en eller anden måde. Inden for islam understreges det gang på gang, at det udelukkende er Gud, der bør dyrkes (**tawhid**). Derfor er helligstederne som regel koblet til dyrkelsen af den ene gud.

Mekka

I islam er Abraham en vigtig mytologisk figur, fordi muslimer anser ham for at være den første, der modtog Guds budskab, og dermed den første monoteist (**hanif**). Religionshistorisk set er der her tale om synkretisme*. Jødernes (og de kristnes) religion knyttes på den måde sammen med islam. Ved at gøre jødernes mytologiske stamfader til den første muslim var der grobund for at omvende de jøder, der var i Medina, til islam. De første muslimer havde bederetning (**qibla**) mod Jerusalem ligesom de jødiske stammer i byen Medina. Da det viste sig, at Medinas jødiske stammer ikke ville anerkende Muhammed som profet, førte det til et brud, som markeredes ved, at Muhammed den 11. februar 624 fik en åbenbaring, der påbød muslimerne en ny bederetning, nemlig mod Mekka (Sura 2,139).

Kabaen i Mekka dækket med sort stof. Den store gulddør anes bag forhængen.

Da Kabaen i Mekka blev erobret i 630, blev de gudestatuer, der stod derinde, fjernet. Kabaen blev fremover udelukkende brugt som muslimsk helligsted. Også Kabaen hæv-

Synkretisme Ordet betyder sammenvoksning, og betegner derved at forestillinger og ritualer fra én religion indoptages i en anden religion. Dvs. religioner blandes.

des ifølge myterne at være bygget af Abraham på foranledning af Gud. På den måde blev Mekka etableret som verdens centrum (*axis mundi*). Enhver moske er lige siden blevet indrettet således, at bederetningen er vendt mod Mekka, uanset hvor i verden man befinder sig. Mekkas hellige status understreges ved, at Mekka er **haram** (forbudt) for ikke-muslimer, og det er således kun tilladt muslimer at besøge den hellige by.

Medina

Byen Medina (oprindelig Yatrib) er næst efter Mekka det væsentligste helligsted i islam. Islam blev til i opposition til de polyteistiske religioner i byen Mekka, men det var i byen Medina, det første muslimske samfund reelt blev til. Muhammed boede en stor del af sit liv i Medina, hvor han også er begravet. Mange af dem, der tager på hadj, tager desuden de ca. 300 kilometer til Medina for at besøge profetens grav.

Jerusalem

Jerusalem er endnu et vigtigt helligsted. Modsat Mekka, som er forbeholdt muslimer, er Jerusalem helligsted for både jøder, kristne og muslimer. En mytologisk fortælling kobler byen Jerusalem til den muslimske tradition. Ifølge myten vækkede englen Gabriel en nat Muhammed og førte ham hen til et ridedyr med vinger, Buraq. Sammen fløj de til Jerusalem, hvor Buraq blev bundet ved Vestmuren (Grædemuren). Under natterejsen mødte Muhammed flere af profeterne, heriblandt Abraham, Moses og Jesus. Senere i myten stiger Muhammed op igennem de syv himle, hvor han igen møder forskellige profeter. Ud fra en religionsvidenskabelig synsvinkel opstår myter som Muhammeds natterejse for at legitimere og give nye ritualer autoritet. Jerusalem inddrages i islam for dels at sammenkoble islam med jødedom og kristendom, dels for at overbevise de jødiske stammer om islam. I dag ligger der to moskeer på Tempelbjerget i Jerusalem. Klippemoskeen, der rummer et fodaftryk, som Muhammed ifølge traditionen satte, da han steg til himmels, og Al-Aqsa Moskeen, som bliver anset for at være den tredjehelligste moske efter moskeer i Mekka og Medina.

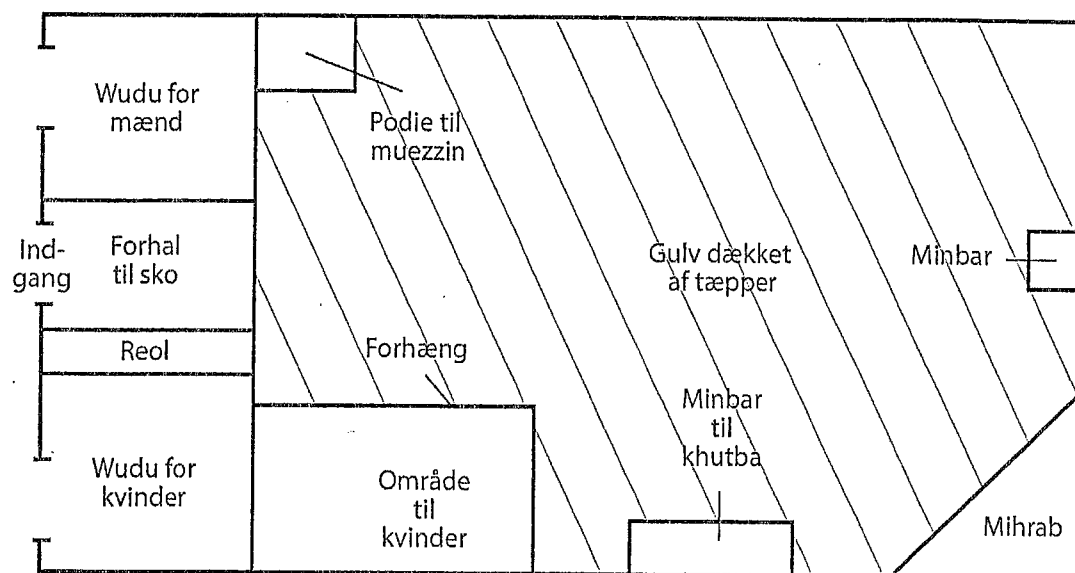
Moskeen

I forbindelse med karikaturkrisen 2005-2006 rejste danske imamer til Mellemøsten, og de medbragte en mappe med klager over de forhold, muslimer i Danmark levede under. Et af kritikpunkterne var bl.a., at muslimer ikke havde lov til at bygge moskeer, og at de derfor måtte bruge fabrikker og lagerbygninger som bedesteder¹. Der er intet i dansk lovgivning der forhindrer moskebyggeri, alligevel er ganske få muslimske foreningers tilholdssteder bygget som moske fra grunden. I forbindelse med den islamiske ekspansion* i det 7. århundrede var det almindeligt at ombygge kirker til moskeer, som det fx skete med Hagia Sofia i det daværende Konstantinopel (i dag Istanbul). Den islamiske kunst har udviklet sig i mange retninger og har med sin arkitektur frembragt mange former for

Ekspansion Udbredelse. Bruges om udvidelse af et territorium, ofte gennem erobringer eller krig.

moskeer verden over, fx den store moske i Cordoba (Spanien), Samaramoskeen i Irak og klippemoskeen i Jerusalem.

I Danmark anslås det, at der er 140 moskeer, hvoraf de fleste er ombyggede ejendomme. Men der er også moskeer, der er bygget til formålet. En af disse er Yunus Emre Camii i Taastrup, som blev bygget 2007².

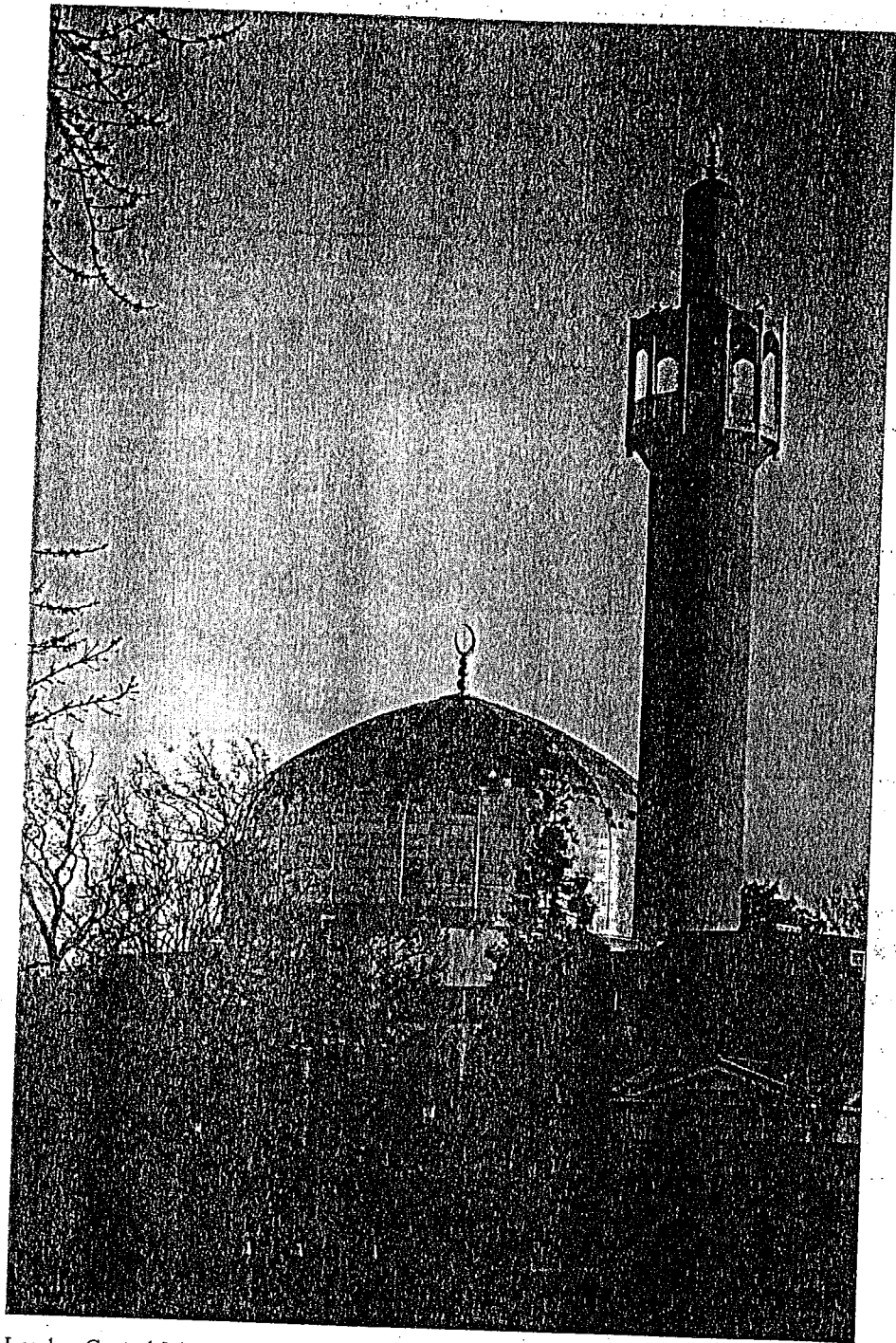
Grundplan over Yunus Emre Camii.

Øvelse 6 - Moskeen som helligsted

Undersøg følgende på internettet:

- Hvilken funktion har de forskellige steder, som er nævnt i Yunus Emre moskeens grundplan?
- Hvordan markeres moskeen som helligsted, og hvordan markerer den enkelte muslim sin overgang fra den profane sfære til den hellige?
- Hvilke ligheder og forskelle er der på en muslimsk moske og en kristen kirke?

London Central Mosque ved Regent park er bygget som moske og har stået opført siden 1978.

Islamiske forestillinger

Hvad tror muslimer på?

Et dogme kan karakteriseres som en religiøs grundantagelse, der ikke står til diskussion. Dogmer kan således ikke gøres til genstand for bevisførelse og afvises som regel ikke af religionens egne aktører.

Det vigtigste dogme i islam er troen på én Gud. Allahs navn betyder oversat "Guden" i bestemt ental: hans almægtighed og barmhjertighed understreges gennem hele Koranen. Forholdet mellem Gud og mennesket kan karakteriseres som forholdet mellem herre og tjener. Mennesket har Gud at takke for sin eksistens og skylder derfor at tjene guden. Mennesket skal underkaste sig Guds lov, fordi det står i Koranen, og fordi det er det bedste for mennesket.

Fakta – De seks trosartikler

Gud: Gud er én, alvidende og almægtig. Begrebet **tawhid** er en understregning af gudens enhed.

Englene: Gud har skabt englene af lys. Englene har til opgave at tilbede Gud.

Bøgerne: Mosebøgerne, Evangelierne, Salmerne og Koranen er sendt af Gud. Koranen er den eneste af disse, hvis oprindelige budskab ikke er blevet forvansket med tiden.

Profeterne: Gud har sendt sin vejledning gennem profeterne: Moses, David, Jesus og Muhammed. Muhammed er den sidste profet; der vil således ikke komme flere efter ham.

Dommedag: Alle stilles til regnskab på dommedag, hvor de kommer i paradís eller helvede.

Forudbestemmelsen: Gud har forudbestemt ethvert menneskes skæbne, men mennesket har den fri vilje til at vælge den rette vej.

Øvelse 7 – Gudsopfattelsen i Sura 1

- Redegør for kommunikationen i Sura 1, se tekst 4.
- Hvad står der konkret om Gud?
- Hvad står der om forholdet mellem Gud og mennesket?

I islam kan kun Gud være genstand for dyrkelse. Derfor tilbeder muslimer hverken Muhammed eller englene. Ifølge Koranen har Gud skabt en skare af engle ud af lys og jinner (ånder) af ild. Englenes opgave er at tilbede og hylde Gud. Der er fire ærkeengle: Gabriel, Israfil, Mikael og Azrael. Der er desuden en række andre engle, bl.a. de to engle

Munkar og Nakir, der udspørger de døde i graven, om de har levet et liv i overensstemmelse med islam.

Et andet dogme er profeternes status og ufejlbarlighed. I Koranen står omtalt 25 profeter, bl.a. Adam, Noah, Abraham, Moses og Jesus. De 25 profeter anses alle for at være perfekte mennesker, som har overbragt Guds budskab til mennesket. Af denne årsag bliver jøder og kristne anset for at være "bogens folk". Under de muslimske kalifater havde jøder og kristne derfor relativt gode vilkår.

Tekst 4 – Sura 1, vers 1-7

1. I den nådige og barmhjertige Guds navn.
2. Lovet være Gud, alverdens herre,
3. Den Nådige og Den Barmhjertige,
4. Herskeren på dommens dag!
5. Dig tjener vi, og Dig beder vi om hjælp.
6. Led os ad den lige vej!
7. Vejen, der følges af dem, som Du viser nåde; ikke den, der følges af dem, som vreden rammer, eller af de vildfarne.

Koranen rummer ikke nogen sammenhængende skabelsesmyte, men enkelte sura hentyder til, hvordan Gud har skabt menneskene, jinner, engle og verden. Således angiver Sura 32, 7-9, at Gud har formet mennesket af ler og en væske, som han har blæst sin ånde ind i og dermed givet liv. Mennesket er født syndfrit og har derfor alle muligheder for frit at træffe sine egne valg. Anderledes forholder det sig med englene, som er skabt af lys (*nous*), og ånderne, som er skabt af ild. Når mennesket alligevel vælger nogle gange at træffe de forkerte valg, kan det vælge at underkaste sig guden og angre, eller det kan vælge at fortsætte med at træffe forkerte valg og dermed være syndig. Konsekvensen indtræder på dommedag, hvor muslimer tror på, at mennesket bliver stillet til regnskab for alle sine gerninger igennem livet. I Koranen Sura 56 står, at på dommedagen bliver mennesket delt op i tre arter. Den ene art kommer hen til dem, der går forud (sandsynligvis martyrer). Den anden kommer til højre, hvor der er rigeligt med vand, frugter og smukke jomfruer. Den tredje art kommer til venstre, hvor der kun vil være skoldhedt vand at drikke, og hvor man aldrig bliver mæt. Denne tro på efterlivet ses også i den muslimske bøn, hvor den bedende til sidst hilser på hhv. englen på højre og på venstre skulder. Idéen er, at disse to engle holder regnskab med gode og dårlige handlinger. I dette system er guden almægtig og alvidende.

Øvelse 8 – Dogmer i islam og kristendom

- Hvilke af dogmerne kan også findes i kristendom?
- Hvilke ligheder og forskelle er der på den muslimske og den kristne gudsopfattelse?
- Hvilke ligheder og forskelle er der på den kristne og den muslimske menneskeopfattelse?
- Sammenlign Muhammeds rolle i islam og Jesus' rolle i kristendom.

Det islamiske samfundssyn

Efter Muhammeds død i år 632 var det nødvendigt at finde en leder, der kunne viderebringe den rette fortolkning af Koranen. De fire første kaliffer var også de første ledere, men i takt med den muslimske ekspansion udviklede islam sig i meget forskellig retning, og dermed blev indretningen af det islamiske samfund i praksis noget forskellig.

Det islamiske retssystem kaldes **sharia**^{*}, og de regler, retsskolerne fremkommer med, kaldes **fiqh**^{*}. Sharia er et noget misforstået begreb i den vestlige verden. Ordet sharia står kun nævnt en gang i Koranen, og her betyder det "vejen" (til kilden). Meningen er, at hvis man følger den rette vej, nemlig den, der er åbenbaret i Koranen, vil man finde frem til kilden: Gud. I den seneste tid bruges begrebet sharia oftest til udelukkende at betegne den islamiske straffelov, men sharia er også tro, moral og leveregler. De fire retsskoler, der findes i dag (fem med Jafari retsskolen, som er shia muslimsk), forsøger alle at videreføre den rette vej, idet de henviser tilbage til Muhammed og de første lærde (**salaf** – de tre første generationer, der fulgte Muhammed). De fire retsskoler respekterer hinanden og dermed, at der er forskellige måder, hvorpå man kan udlede sharia af Koranen og af de andre kilder, der bruges.

Fakta – De fem skoler

Retsskole	Hanafi	Shafi	Maliki	Hanbali	Jafari
Stifter	Abu Hanifa (699-767)	Shafi' i (760-820)	Malik ibn Anas (714-796)	Ahmad ibn Hanbal (780-855)	Jafar (765)
Geografisk udbredelse	Balkan Irak Pakistan Tyrkiet Syrien Libanon	Indonesien Malaysia Yemen Syrien Egypten	Marokko Algeriet Tunesien	Saudi-Arabien	Iran

Tabel 4.3

Sharia (Arabisk) Vejen. Bruges om den vej eller levevis muslimer skal følge hvis de vil opnå frelse.
Fiqh (Arabisk) At forstå. Bruges om den islamiske retsvidenskab.

Retsskolerne udleder sharia gennem forskellige autoriteter. For at kunne fortolke islam kræves det, at man er **mujtahid**. Mujtahid betyder, at man har den øverste religiøse uddannelse og derfor kan udøve **ijtihad** – dvs. fortolketraditionen. Et eksempel på en person, der er mujtahid, er **muftien**, som kan udlede **fiqh** af de fire kilder (se Fakta – De fire kilder, sharia bygger på) og udstede fatwaer*. En fatwa kan udstedes, når der er en eller anden aktuel problemstilling, som skal besvares. Det kan fx være, om rygning er en tilladt handling, om den kvindelige tildækning er påkrævet, eller hvordan man som muslim skal forholde sig til Irak-krigen. Ud over muftierne er **qadierne** personer med autoritet. Qadierne har ligesom muftierne den højeste religiøse uddannelse og fungerer som dommere, men det er kun muftierne, der kan udstede fatwaer.

Fakta – De fire kilder, sharia bygger på

Koranen: Hvad der direkte står i Koranen.

Sunna: Profeten Muhammeds sædvane, dvs. hvad profeten har gjort, sagt og forbudt. Findes nedskrevet i Hadith-samlinger.

Qiyas: Analogi. Sammenligninger fra Koranen. Der står fx i Koranen, at vin er forbudt. Man kan drage en parallel til at andre former for alkohol ligeledes er forbudt.

Idjma: Enighed, konsensus. Det, man ved muslimsk rådslagning (**shura**) kan blive enige om.

En anden type autoritet inden for islam er imamerne og sheikherne. I sunniislam er enhver, der leder bønner, imam. Hvis imamen leder en moske, har han som regel en religiøs uddannelse. En sheikh er en titel, der bruges til at tilkendegive et særlig ærefuldt forbillede indenfor undervisning, ofte i broderskaber. Især i sufismen bruges denne titel.

Det er kendetegnende for alle disse autoriteter, at de alle er mænd. Der findes ganske vist kvindelige imamer, men det hører endnu til undtagelserne.

Koranen opfordrer til, at muslimer afholder fælles rådslagning (**shura**). Det kan ses som en måde at skabe et politisk, demokratisk system, som skaber retfærdighed ved at tilgode alle parter. I praksis er det ikke muligt for samtlige af verdens muslimer at afholde shura. Den muslimske organisation **OIC** (Organization of the Islamic Conference), der etablerede sig i 1971, har forsøgt at skabe et fælles muslimsk organ, som kan tale den muslimske fællessag³. Det er fx blevet til en muslimsk menneskerettighedserklæring i 1990. Da karikaturkrisen var på sit højeste i Danmark i 2006, var det OIC, der udtrykte bekymring for de danske muslimer i et brev, som de sendte til den daværende danske statsminister Anders Fogh Rasmussen⁴.

De fleste muslimer er muslimer, fordi deres forældre er det. Det er gennem opvæksten og den primære socialisering, de mange handlinger i livet som muslim bliver indlært. De

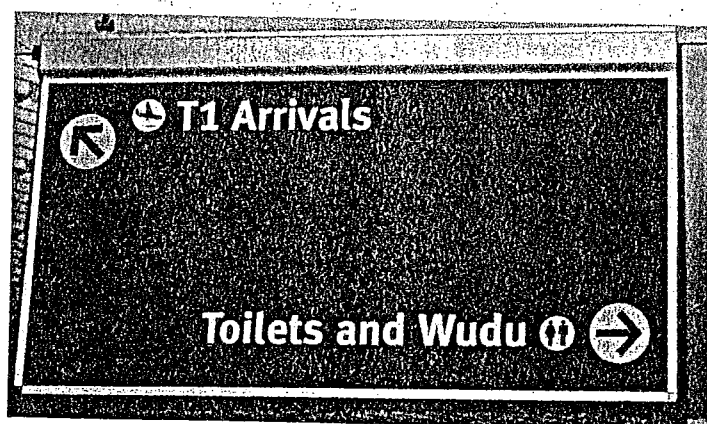
Fatwa (Arabisk) Belæring. Bruges om de svar på konkrete og aktuelle spørgsmål, en muslimsk autoritet udsteder.

særlige regler for, hvordan man som muslim optimalt skal være klædt, hilse, spise, gå på toilettet osv. anses derfor ikke for at være til besvær. Man kan sige, at gennem den muslimske opdragelse er alle livets handlinger blevet ritualiseret. Begrebet **Ibadat** (se Fakta – Områder i livet som muslim (se side 123)) udtrykker dette særlige forhold. I Koranen understreges det gang på gang, at Gud er barmhjertig og tilgivende. Derfor er konsekvenserne ved ikke at overholde de mange regler ikke altid særlig store. Der er i praksis stor forskel på, i hvilken grad de forskellige handlinger bliver overholdt. Der er ligeledes stor forskel på holdningen til, hvorvidt det er det enkelte individ, familien eller samfundet, der skal håndhæve reglerne.

Tabel 4.4 viser de fem kategorier, hvori handlinger kan opdeles. Der er givet nogle enkle eksempler på handlinger, men i princippet kan alle livets handlinger sættes ind i skemaet. Nogle handlinger kan skifte status. Det skyldes, at der kan være uenighed om rettskolerens konsensus. Fx er holdningen til prævention skiftet, fra frarådet til anbefalet.

Handlingens status	Påbudt <i>fard</i>	Anbefalet <i>mustahab</i>	Neutralt <i>mubah</i>	Frarådet <i>makruh</i>	Forbudt <i>haram</i>
hvis de udføres	+	+	0	0	-
hvis det undlades at udføre	-	0	0	+	+
Eksempler:	De fem søjler Omskæring af drenge	Ægteskab Spise med højre hånd	Prævention Spise halal*	Obduktion Spise hestekød	Sex uden for ægteskab Spise svinekød

Tabel 4.4 Klassifikation af handlinger

Nogle lufthavne har valgt at lave særlige steder for den påbudt rituelle renselse (wudu), som her i Birmingham lufthavn, England.

Religionen i spil: Kan man være muslim i det danske samfund?

Islam i Danmark

Øvelse 9 – Muslimer i Danmark

Undersøg tabel 4.5:

- Hvor mange muslimer er der i Danmark?
- Er der nogle af tallene, der er særligt bemærkelsesværdige?
- Undersøg på Internettet, hvorvidt der er andre bud på antallet af muslimer i Danmark, og diskuter, hvordan man mon laver disse undersøgelser?

Nationalitet (oprindelig)	Procent	Antal
Tyrkere	19,9	56516
Irakere	9,3	26412
Libanesere	8,7	24708
Syrere	8,5	24140
Pakistanere	8,1	23004
Somallere	7,1	20164
Afghanere	5,9	16756
Bosniere	4,5	12780
Iranere	4,0	11360
Marokkanere	3,8	10792
Andre (inkl. Danske konvertitter ca 3600)	20,2	57368
Ialt	100	284.000

Tabel 4.5 Muslimer i Danmark 2016

Den 1. januar 2016 er den muslimske befolkning i Danmark estimeret til 284.000 individer. Af dem er 70,9 procent danske statsborgere. De etniske grupper blandt muslimer er baseret på Danmarks Statistiks kategorisering af indvandrere og efterkommere. Konvertitter er estimeret til ca. 3600.

Muslimer i Danmark fordeler sig på gæstearbejdere, flygtninge og deres efterkommere samt konvertitter med dansk baggrund. Gæstearbejderne kom hertil i 1960'erne, da der

var brug for arbejdskraft i Danmark. I 1980'erne kom mange flygtninge hertil som en konsekvens af krige samt politisk og religiøs forfølgelse. Det gælder især muslimer fra Iran og Palæstina. I 1990'erne kom mange muslimske flygtninge fra Balkan som en konsekvens af opløsningen af det daværende Jugoslavien.

De muslimske indvandreres børn kaldes 2. generationsindvandrere, 3. generationsindvandrere eller betegnes simpelthen som efterkommere i Danmark. Disse er inkluderet i tabel 4.5.

I Danmark er det formelt set op til det enkelte individ at beslutte, hvilke religiøse regler man vil leve efter og i hvilken grad. Det er selvfølgelig lettere at overholde de islamiske regler i et muslimsk land, hvor hele samfundet er indrettet således. Spørgsmålet er, om det overhovedet kan lade sig gøre at leve op til de islamiske krav i et land som Danmark.

Øvelse 10 – Sharia i Danmark

- Lav en sammenligning af tekst 5 og tekst 6 ud fra til deres holdning til forholdet mellem stat og islam.
- Hvilke argumenter bruges i de to tekster?
- Diskuter, på hvilken måde de to tekster er repræsentative, og hvorvidt disse samfundssyn er forenelige med det danske samfund.

Tekst 5 – Moustapha Kassem m.fl.: Vi tror på en sekulær islam

Moustapha Kassem er professor ved Odense Universitetshospital og formand for Demokratiske Muslimer i Danmark. Akmal Safwat er overlæge på Århus Sygehus og næstformand i Demokratiske Muslimer.

Da profeten Mohammed forlod Mekka og drog til sine tilhængere i Medina, ankom han til en by, der var splittet på grund af længerevarende konflikter mellem de to største arabiske stammer dér. Det var naturligt, at den udefrakommende profet Mohammed med sin markante religiøse gennemslagskraft og neutralitet i forhold til den historiske og politiske konflikt skulle blive leder af det første muslimske samfund i Medina.

Dette faktum, at profeten både var en religiøs og en politisk leder, bruges ofte af islamister til at retfærdiggøre forholdet mellem stat og religion. Men at Mohammed skulle være en religiøs skikkelse og samtidig en hersker, var en historisk tilfældighed og ikke et resultat af islamiske doktriner og islamisk lærdom.

I Koranen er der hverken politiske teorier eller principper, ikke engang for det traditionelle samfund. Dette betyder, at der ikke er et politisk system i Koranen. Der nævnes intet om staten og om, hvordan staten skal herskes. Det er derfor op til de enkelte muslimer at vælge, hvilken statsform de foretrækker.

Politiken, 08.02.08

Tekst 6: Hizb ut-Tahrir om synet på samfundet

Hizb ut-Tahrir (Befrielsespartiet) er et islamisk politisk parti oprettet i Jerusalem i 1953 af Sheikh Taqiuddin an-Nabhani. Bevægelsen har afdelinger i mange lande, herunder Danmark, hvor det anslås, at de har omkring 300 medlemmer og sympatisører.

Hizb ut-Tahrir arbejder for genoptagelsen af den islamiske levemåde i de muslimske lande. Dette indebærer at ændre den politiske situation i de muslimske lande ved at etablere kalifatet, så muslimerne kan leve ifølge deres islamiske værdier. Dette er islams faste metode til iværksættelse i livet. Siden nedlæggelsen af kalifatet i 1924 har muslimerne været undervunget vestligt støttede magthavere, som har implementeret sekulære forfatninger i strid med befolkningernes politiske og kulturelle overbevisning.

Kalifatet er et repræsentativt system, idet folket vælger kaliffen, som er bundet til at styre ifølge Shariah. Shariah udgør samlingen af islamiske love, som omfatter alle livets forhold, såsom: moral, familien, økonomi, social- og statsforvaltning og styreformen.

I de vestlige lande arbejder Hizb ut-Tahrir for at beskytte muslimernes identitet ved at oplyse og kultivere muslimerne med islams tanker. Muslimerne i Vesten udsættes for et voldsomt kulturelt og politisk pres, som tilsigter at assimilere muslimerne og udviske deres islamiske identitet.

Hizb ut-Tahrir informerer og debatterer endvidere med ikke-muslimer med henblik på at fremlægge argumenter for islam og imødekomme de fordomme, som eksisterer, grundet mediernes og politikeres fejlagtige fremstilling af islam og muslimer. Altså arbejder Hizb ut-Tahrir ikke for at etablere en islamisk stat i Danmark eller i noget andet land i Vesten.

Hizb ut-Tahrir anerkender ikke demokrati som styreform, idet det er baseret på sekularismen, som er i modstrid med islam. Demokratiet fastsætter, at mennesket lovgiver, mens det ifølge Islam udelukkende er Skaberen, Allah, som har retten til at lovgive. Partiet anser derudover demokratiet for at være et system, der altovervejende tjener kapitalhaverne og erhvervslivets interesser gennem skiftende regeringer. Løftebrud er her normen, når der handles imod vælgernes ønsker og forventninger for at tilfredsstille eliten.

Afvisningen af det demokratiske system er dog på ingen måde ensbetydende med at støtte diktatur eller at gå ind for isolation fra samfundet. Hizb ut-Tahrir er den største modstander af diktatur. Tusinder af partiets medlemmer er blevet forfulgt, tortureret og henrettet af diktaturregimer i den muslimske verden.

Hizb ut-Tahrir er både imod isolation og integration. Vi er imod isolation, da islam forbyder muslimer at isolere sig fra samfundet. Ligeledes er vi imod integration, da dette betyder, at muslimerne skal give afkald på deres islamiske værdier. Dette ses eksempelvis, når tørklædet, kønsadskilt svømning, islamisk børneopdragelse og bøn på uddannelsessteder enten forbydes eller problematiseres politisk. Hizb ut-Tahrir går ind for, at muslimer skal spille en konstruktiv rolle i samfundet ved at indgå i debat med både muslimer og ikke-muslimer og stå imod islamfjendtlig politik og praksis.

Gengivet med tilladelse fra Hizb ut-Tahrir, Danmark

Sherin Khankan mener, at islam kan tilpasses ethvert samfund, fordi islam er dynamisk. Hendes opfattelse af sharia er, at det er en holistisk livsvejledning, som kommer fra Gud, derfor kan man ikke som muslim afsværge sharia.

Der er stor forskel på, hvordan muslimer i Danmark opfatter islam og især forholdet mellem islam og samfundet. Et begreb som sharia opfattes og bruges meget forskelligt af muslimske organisationer. I spørgsmålet om, hvorvidt man som muslim skal indordne sig et vestligt samfund som det danske, vil mange svare, at det skal man, og at det ikke er i modstrid med kernen i islam. Andre vil svare, at man ikke kan gå på kompromis med den muslimske levemåde, som de opfatter som i opposition til den vestlige danske. Det kan få en betydning for fx deltagelsen ved valg til Folketinget. Islamisk Trossamfund har opfordret alle til at stemme og dermed deltage aktivt i samfundet, hvorimod nogle muslimer, som fx Hizb ut Tahrir ovenfor, mener, at det er i modstrid med islam at afgive sin stemme. Et andet samfundsrelevant emne er holdningen til homoseksualitet og forholdet mellem kønnene. Sherin Khankan har stiftet Femimam, som er en islamisk feministisk organisation, der i august 2016 kunne slå dørene op for fredagsbøn under ledelse af en kvindelig imam i Danmarks første kvindemoske, Mariam Moskeen.

Mange af de danske muslimske foreninger er godkendt som trossamfund⁵. Muslimer i Danmark er ikke grupperet i en fælles organisation. Det kan derfor være vanskeligt at gå i dialog om forskellige samfundsrelevante emner. Fra 2006 er der opstået to paraplyorganisationer Muslimernes Fællesråd og Dansk Muslimsk Union, som tilsammen repræsenterer omkring 50.000 muslimer.

Nedenstående skema er et forenklet forsøg på at gruppere de forskellige holdninger, der er til retsskolerne og dermed til sharia.

	Traditionalisme	Modernisme	Fundamentalisme	Sekularisme
Oprindelse	Bygger videre på traditionen fra 800-tallet	Opstod i forbindelse med reformbevægelser i 1800-tallet	Bruges især efter 1980'erne om grupper, der vil fjerne kulturelle tilføjelser til islam	Bruges især om indvandrere eller efterkommere med muslimsk baggrund
Betydning	Bygge på traditionen	Islam skal tilpasses den moderne verden	Vende tilbage til fundamentet (Koranen)	Islam har ingen eller kun ringe betydning for den måde, man lever på
Holdning til retsskolerne	Tilslutter sig retsskolerne	Skeptiske ift. retsskolerne, men de kan inspirere en personlig tolkning	Skeptisk ift. retsskolerne Nytolkning af skriftlærde	Ingen betydning
Holdning til vestlige værdier	Skeptisk	Accepteres	Afvises	Accepteres og praktiseres
Sharia skal styre	Familien	Den personlige tro og moral	Samfundet	Afvises
Eksempler fra muslimske grupperinger i Danmark	Diyanetet	Kritiske muslimer	Hizb ut-Tahrir	Demokratiske muslimer

Tabel 4.6 Former for Sharia

Den globaliserede verden giver nogle udfordringer, fordi mennesker fra forskellige kulturer med forskellige livssyn er nødt til at forholde sig til hinanden. Dette kan nogle gange resultere i reformer i religionerne. Islam er ingen undtagelse. Reaktionen på moderniteten og senmoderniteten er vidt forskellig alt efter den politiske, historiske og geografiske kontekst.

Traditionalister reagerer ved at ignorere det nye og idylliserer tidligere tiders tilstand. De forsøger således at fastholde traditionen ved hjælp af en af retsskolernes fortolkninger. Den traditionalistiske holdning er mest udbredt i landsbymiljøer og har til formål at undgå forandring.

Modernister reagerer på moderniteten ved at insistere på, at Koranen bør kunne gøres gældende også i en moderne kontekst. Da modernister anser Koranen for at være en logisk livsvejledning, gælder det om at forstå Koranens budskab. Derfor er det ikke nok at leve efter retsskolernes fortolkning. For modernister er det det enkelte individ, der skal studere og fortolke Koranen og således implementere islam som en holistisk livsvejledning.

Fundamentalister ligner traditionalister, for så vidt de ønsker at vende tilbage til tidligere tiders samfund. Men hvor traditionalisten ignorerer den moderne verdens udfordringer, forsøger fundamentalismen at gøre op med det moderne gennem kritisk stillingtagen til det moderne samfund. Fundamentalisten er desuden udadvendt i forhold til at praktisere og udbrede islam. **Fundamentalismen** ligner også modernismen, idet den ønsker at forene det at være muslim med det at leve i en moderne verden. Eksemplet med Sherin Khankan og Hizb ut-Tahrir ovenfor viser forskellen på modernisme og fundamentalisme. Modernister gør islam til en privatsag, hvorimod fundamentalister gør det til et samfundsanliggende.

I den senere tid er der en tendens til at bruge begrebet islamisme, især i medierne. Islamismen kan ses som en form for politisk islam, hvor der insisteres på, at islam er en samfundsideologi. Det kan diskuteres, om både modernister og fundamentalister kan kaldes islamister.

Muslimer, der lever i et vestligt senmoderne samfund som Danmark, må tage stilling til, hvordan de ønsker at leve med deres religion. Spørgsmålet er, om muslimer skal tilpasse deres religion til det omgivende samfund, eller om de aktivt skal søge at omforme det omgivende samfund ud fra islamiske idealer. Dette er dybest set spørgsmålet om, hvordan man udøver **jihad***.

Da de første muslimer omkring Muhammed i 600-tallet dannede deres fællesskab i Medina, var det i opposition til de jødiske og de polyteistiske stammer. Derfor udviklede islam sig ved at ekspandere og gå i krig og udryddede dem, der modarbejdede den nye

religion. Ifølge Koranen er det en pligt at udøve jihad. Begrebet jihad betegner både en personlig indre krig og en udadvendt direkte krig for at sikre islams beståen. I de vestlige medier er der en tendens til, at der lægges vægt på den sidste opfattelse.

Fakta - Begrebet Jihad

Jihad betyder anstrengelse. Meningen er, at man som muslim skal anstrenge sig for en levevis i overensstemmelse med islam. Dette kan være både indadvendt og udadvendt.

Store jihad: Den indadvendte kamp imod egen egoisme.

Lille jihad: Den udadvendte kamp for at forsvare islam.

Hjertets jihad: Den indre anstrengelse for at fremme det gode i sig selv.

Ordets jihad: Den skrevne og talte anstrengelse, eksempelvis mission.

Pennens jihad: Religiøse studier.

Håndens jihad: Anstrengelse gennem arbejde, fx ved at donere penge eller tage på pilgrimsfærd.

Sværdets jihad: Væbnet kamp for islam.

Mujtahid: Person, der praktiserer jihad med pennen.

Mujahid: Person, der praktiserer jihad med sværdet.

Øvelse 11 - Jihad

- Lav en analyse af tekst 7, brug analysemodellen i værktøjskassen (se side 338).
- Overvej, hvordan hhv. en traditionalist, en modernist og en fundamentalist ville fortolke disse skriftsteder.

Tekst 7 - Jihad i Koranen

☞ Bekæmp dem, indtil der ikke længere er nogen fristelse til frafald, og indtil al religion tilhører Gud.

Sura 8,39

☞ Når de fredhellige måneder er omme, skal I dræbe dem, der sætter andre ved Guds side, hvor som helst I finder dem! I skal pågribe dem, belejre dem, og ligge på lur efter dem i hvert et baghold! Men hvis de omvender sig, holder bøn og giver almisser, så lad dem frit gå! Gud er tilgivende og barmhjertig.

Sura 9,5

Der vil være stor forskel på hvordan en fundamentalist og en modernist vil opfatte og bruge Koranens ord. En fundamentalist vil fortolke Koranen bogstaveligt, derfor vil den væbnede jihad være en pligt, der stadig gælder. Modernisterne vil derimod fortolke begrebet ind i den historiske kontekst og dermed anse den ydre jihad for at være noget, der hører Muhammeds tid til, og lægge vægten på den indre personlige jihad.

Øvelse 12 – Islam på internettet

- a. Analyser ved hjælp af værktøjsskassens analysemodel til hjemmesider (se side 338) tre forskellige muslimske hjemmesider på internettet, fx Wakf, Hizb ut-Tahrir og danskmuslim.
- b. Hvad er deres forhold til retsskolerne, staten, sharia og jihad?
- c. Diskuter, i hvilken grad foreningerne repræsenterer traditionalisme, modernisme, fundamentalisme eller sekularisme.

Religionen i spil: Krig og terrorisme

Islam er blevet til på baggrund af en mængde konflikter med det omgivende samfund og har udviklet sig gennem en længerevarende ekspansion, der også har medført sammenstød, konflikter og krige. Derfor er det ikke overraskende, at både Koranen, Hadith-litteraturen og den islamiske tænkning i øvrigt omhandler forholdet mellem muslimer og ikke-muslimer.

Begrebet 'jihad' betyder anstrengelse og bruges i Koranen oftest i betydningen at anstrenge sig i troen og de religiøse pligter. Enkelte steder bruges begrebet om den udadvendte kamp eller krig mod andre. I Koranen er der derimod andre termer, der tydeligere relaterer sig til krig. Det er begreberne qital og harb. Qital forekommer 170 gange i Koranen og betyder 'at dræbe' eller 'at bekæmpe' og bruges f.eks. i det såkaldte sværdvers (Koranen Sura 9,5). Verset er henvendt imod ikke-muslimer, nærmere betegnet de polyteister, som de første muslimer så sig i opposition til. Nogle gange bruges begrebet også vendt imod de såkaldte bogens folk, nemlig jøder og kristne. Termen Harb bruges seks gange i Koranen og betyder 'at føre krig'. Den vedvarende fastholdelse af begrebet jihad som værende hellig krig skyldes den senere fortolkning, som ofte sker på baggrund af legitimering af forskellige politiske og religiøse opfattelser.

Profeten Muhammed var, ud over at være religiøs leder, også militær leder. Slaget ved Badr mellem de første muslimer og Quaresh-stammen fra Mekka blev dygtigt ledt af Muhammed og betød en overvældende sejr for det nye muslimske samfund. Ikke desto mindre er det efter dette slag, at man tydeligst kan se en form for krigens etik, idet Muhammed, ifølge sunnaen, udtaler sig om noget, man kan tolke som krigens regler:

- Det er forbudt for muslimer at dræbe kvinder, børn og folk svækket af alderdom.
- Det er forbudt for muslimer at skamfere lig eller at vansire ansigter.
- Ved indtagelse af fjendens territorium bør man ikke skabe frygt blandt befolkningen, blokere gaderne eller i øvrigt være til gene.
- Offentlige bygninger, frugt bærende træer og marker må ikke ødelægges.
- Man må ikke blande sig i præsters, religiøse funktionærers og lederes arbejde.
- Fjenden bør påføres mindst mulig skade.

Krigsfanger skal bevogtes, således at relaterede er placeret sammen. De skal behandles godt og respekteres. De skal have tøj og mad på samme måde som muslimer selv. Hvis en krigsfange behandles dårligt, skal der bødes ved at løslade ham, uden at der betales løsepenge.

Øvelse 13 – Islam og terror

- a. Undersøg et nyere terrorangreb, der omtales som 'islamisk terror' i medierne.
- b. Sammenlign terroristernes metoder med de ovenstående regler for krig.
- c. Hvilke forklaringer kan der være på, at de muslimske terrorister opfatter deres handlinger som islamiske?
- d. Diskutér, hvilke årsager der kan være til at terrorhandlingerne bliver kædet sammen med islam i medierne.

Ifølge Koranen er der dødsstraf for landsforræderi og for overlagt mord. Det er derfor meget vanskeligt at give autoritative argumenter for terrorisme. Cairo-erklæringen fra 1990, som muslimer anser for at være et supplement til menneskerettighedserklæringen, fastslår, at det er forbudt at tage et liv, uden at det er foreskrevet i sharia. Derfor anses folkemord som udslettelse af menneskeheden og er derfor forbudt. I tilfældet af en væbnet konflikt er det ikke tilladt at dræbe ikke-krigsførende som ældre samt kvinder og børn. Desuden skal krigsfanger forsørges ligesom beskyttelse imod mishandling er en rettinghed, som er garanteret. Erklæringen, der tydeligvis er baseret på profeten Muhammeds sunna, er godkendt af OIC, som består af 57 muslimske stater.

I Danmark har mange muslimske organisationer og enkeltpersoner offentligt taget afstand fra drab og terrorhandling begået i islams navn. På den måde forsøger de at tegne et mere positivt billede af islam samt bidrage til debatten omkring islams rolle i den vestlige verden.